

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste acecu 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului
„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 84.

— Sibiu, Sambata 18/30 Octobre. —

1880.

Din delegatiunile monarchiei austro-unguresci.

Proiectulu de budgetu alu Ungariei ilu vediuramu reproducu si de noi in Nr. 79 cu deficitu de aprópe 25 milióne pe a. 1881. Este in interessulu nostru alu toturoru se cunóscemu totu-odata, câtu se platesce din partea Ungariei, prin urmare si din pungile nostre la spesele comune, la exigentiele regimului centrale alu monarchiei, cu atátu mai virtosu, cà sumele acelea mergu si din pungile nóstre si cà, de alta parte ungurii striga neinctatu, cà cifrele acelea comune apasa si ruinédia statulu. S'a vediutu in Nr. 79 cà spesele Ungariei trecu preste 287 milióne. Din urmatóriele cifre vomu afla, câtu merge din acelea dela Ungari'a la cass'a centrala si câtu dela Austri'a propria (Cislaitani'a). Sunt prea instructive acelea cifre.

Budgetulu centrale este fórtu voluminosu, unu adeveratu labirintu de cifre, in care si ochii cei mai deprinsi obosescu pàna se orientédia. Aci incapu numai cifrele principali.

Regimulu cere pe anulu 1881 in ordinaria et extraordinaria, sum'a de v. a. . . fl. 116.814,985

Prin urmare mai multu decâtu pe 1880 cu . . . fl. 8.739,402

Asia dara aprópe 117 milióne fl.

In acésta suma se coprinde si óresicare venituri particulare si economii de ale celoru trei ministere, esterne, de resboiu si de finantie, cum dela ambassade, consulate, dela posturi vacante (intercalaria), vendiari de materialuri si unelte usate, de cai, corabii etc., economia la pensii si multe altele, din care tóte remane o economia de 3.337,548 fl. Remane deci cà se acopere monarchi'a de-a dreptulu . . . 113.477,437 fl.

Din acésta suma numera Austri'a quot'a sa de 70% cu . . . 75.259,567 fl.

Ungari'a (Translaitani'a) pe a sa cu . . . 32.254,100 fl.

Asia Austri'a (Cislaitani'a) are se numere plus pe 1881 cu . . . 6.843,531 fl.

Ungari'a inse numai cu . . . 2.932,942 fl.

Se remanemu inse la quot'a intréga a Ungariei, se o subtragemu dela quot'a intréga a speselor

ei, care sunt, precum amu vediutu si mai susu . . . 287 milióne
Scótemu quot'a comuna, rotunda . . . 32 milióne
Remanu spesele statulu ungurescu
suma rotunda . . . 255 milióne
Di inse, cà din acestea e deficitu
totu suma rotunda . . . 25 milióne
Unde se innéca acestu restu de 230 milióne?

Budgetulu Ungariei ne respunde la acésta intrebare, inse asia, cà in totu coprinsulu Ungariei, cu exceptiunea unui numeru órecare de functionari platiti grosu, pensionati totu asia, cum si de càtiva speculanti carii rodu la firulu vietiei statulu, nu vei afla diece ómeni, pe cari se'i satisfac a celu respunsu. Partea cea mai mare a veniturilor Ungariei o inghitu interessele datoriloru de aprópe 700 milióne si legiunile de functionari, alu caroru numeru relativu este mai mare decâtu in ori-care altu statu si elu inca totu mai cresce, pentru-cà proletariulu de carturari ese neinctatu din scóle si alérga la vac'a cu milióne de ugere si titie, cà-ci altu-ceva nu sciu, si ce aru sci, le este lene se se apuce de lucru, ba le este si rusine, cà vedi dta, ei sunt „nemesi.“

Se ne intórcemu la budgetulu centrale.

Acela se desface in 4 parti principali.

1. Ministeriulu de esterne cere 4.233,020 fl. In acésta suma se coprinde: a) insusi ministeriulu cu toti functionarii sei 573,300; b) fondulu de dispositiune pentru informatiuni politice (diarie si mai alesu corespondenti secreti, agenti necunoscuti, spioni, barbati si femei, presente, mese etc.) 440,000 fl.; c) spese diplomatice pe la tóte ambassadele 1.201,000; d) pe la consulate 718,720; e) subventiunea Lloydulu austriacu pe marea adriatica este 1.300,000 fl.

2. Ministeriulu de resboiu cere:

a) pentru armat'a permanenta . fl. 101.006,587
b) pentru marin'a bellica . . fl. 9.532,263

Sum'a . fl. 110.538,850

Din caus'a Bosniei si a Hertiegovinei cu 6 milióne 338,000 fl. mai multu.

3. Ministeriulu finantielor centrale cere numai fl. 167,745.

4. Pensiunile anuali, militare, marinei, finantiarie, ajutórie la veduvele si orfanii oficiariloru militari si ai celoru civili dela centru, v. a. 1 mil. 916,795.

5. Curtea inalta de contabilitate centrala v. a. fl. 126,320.

Sum'a totala cà mai susu v. a. fl. 116.814,985.

Atàta'i trebuie monarchiei intregi spre a'si conservá rangulu seu de potere mare européna. Tóte celelalte venituri si imprumuturi se consuma la ministerele particulare ale celoru doue parti ale monarchiei dualistice. Amu vediutu care sunt veniturile statulu ungurescu; éra ale statulu austriacu sunt si mai mari, cà-ci ele ajungu la 400 milióne, inca si intrecu acea suma.

Din Romani'a.

— Dela Bucuresci avemu sciri pàna in 15/27 Oct. Asta-data ne aflamu in stare de a constata pe de plinu, cà brutalile atacuri si amerintiari ale lui „Pester Lloyd“ cu biciu si cu sabia, asupra Romaniei, cà si asupra staturiloru balcanice Serbi'a, Bulgari'a, Montenegro au intiepatu de ajunsu pe reprezentantii pressei din Romani'a, desteptandu totu-odata pe multime de patrioti din nepasarea loru. Nici revelatiunile interesante ale polonului dr. Smolka facute in B.-Pest'a nu fusera trecute cu vederea. Acum abia romanii incepura se ia cestiunea Dunarei si pretensiunile relative la ea ale diplomatiei austro-unguresci intru tóta importantia loru. Ce e mai multu, cà publicistii romanesi nu'si mai pregeta cà pàna aci, a'si castigá informatiuni inca si din unele diarie mari unguresci dela B.-Pest'a. Bine cà au ajunsu odata si pàna aici, cà dóra de aci inainte nu voru mai dice despre diarele romanesi din Transilvani'a, cà ele exagerédia, scriu cu ura, cu passione, cu planuri rezervate, candu „magiarii sunt atàta de generosi càtra ei.“*)

Se pare inse, cà acelea atacuri asupra vietiei statulu romanescu mai avura inca si alte urmari

*) Cuventele unui barbatu de statu pronuntiate in a. 1879 candu cu legea despre limb'a magiara.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Despre fondulu Gazetei.

Fiiulu meu! Ai vediutu cà acei ce nu potu incapea de noi, se mai acaparara din nou cà de o arma tocita, inca si de asia numitul fundulu alu „Gazetei Transilvaniei“; loru inse le lipsesce ori-ce curagiu se ésa pe facia cu „cinstitul“ loru nume intregu, cà daca au se pretinda dela mine unu cruceriu frantu si nu voiu se le platescu, se me traga la judecat'a de bagatele; éra daca sciu cà am instrainatu vre-unu banu publicu, se me dea pe man'a procuroriloru. Dara nu, ci ei orbiti cum sunt de patima, se expuu mai bine la eventualitatea de a fi dati in judecata pentru calumnia.

Pe candu studiai tu la Vien'a, doi ómeni cari mancasera dela consortiulu nostru 14 mii florini si fugisera in Romani'a, dati acolo in judecata criminala, spre a'si resbuná de mine, care cà directoru alu stabilimentulu nostru eram strinsu obligatu a'i persecutá ori si unde, scornira in Bucuresci nerusinat'a calumnia, cà eu cu dd-nii Jacobu Murasianu si cu tipografulu Joanu Gótt amu fi dilapidatu „siesedieci de mii florini bani ai universitatiei romaniloru din Ardealu.“ Atunci Eli-seiu Armatu, fostu prefectu in 1848/9 vechiu si bunu cunoscutu alu meu, locuitoru la Pitesci, me provocá seriosu, cà se dau respunsu aceloru blastemati si la toti càti ii audisera spalandu'si gurile intr'o societate numerosa, in care apoi altu-cineva ii corese dicindu, cà aceia n'au fostu banii universitatiei romanesi (care nu a existatu nici-odata), ci a fostu „fondulu Gazetei.“

Tu cunosci cà nimeni altulu, firm'a mea decisiune de a ve lasá hereditate unu nume bunu, neatinsu, nemaculatu. Am ascultat consiliulu lui Armatu, cum si rogarea nefericitei vóstre matusie, a sororei mele, si in Nr. 3 din a. 1871 alu „Transilvaniei“ pag. 35—36 am publicatu o declaratiune relativa la fondulu Gazetei, pe care o reproducu acilea pentru partea publicului, care

póte fi cà nici nu cunóscu fói'a Asociatiunei transilvane. O facu acésta din nou, pe câtu ne mai aflamu in viétia, eu, dn. Jacobu Murasianu si ceilalti domni numiti in acea declaratiune. La ori-care altu poporu, unde press'a este esita din scutece si unde ómenii cunosc sacraficiele cu care se sustíne publicitatea si pericolele la care este aceea espusa sub despotismu, o declaratiune cà acésta ar fi cu totulu de prisosu; la noi trebuie se se faca. De altmentrea ceru dela dd-loru, cà ori-ce informatiune care n'ar fi exacta, se mi-o coréga totu in publicu.

Am scrisu lui Armatu: „D-t'a dici, cà in societatea in care te aflai in sér'a din 27 Dec. v., s'au pronuntiatu acestea cuvinte: „In cei siesedieci mii florini, fondulu Sineaiunu, destinati pentru universitate“, si-au bagatu si elu man'a de impreuna cu Murasianu si cu Gótt, cà altmentrea ar fi datu vreo esplicare la atàtea provocari.“ etc.

Eu nu am fostu provocatu pàna acuma nici-odata de nimeni pe lume, pentru-cà se dau esplicari in faci'a publicului. Nu cerusem nici cersisemu dela nimeni pe lume, nici unu cruceriu pentru nici unu fondulu, pe care se'lu administru eu vreodata, prin urmare nici nu potea avea nimeni dreptulu a trage la computu pe cineva, carui nu 'ia datu niciodata nimicu. Despre urdirea asia numitul fundu Sineaiunu, séu vorbindu mai precisu, fondulu alu Gazetei, n'am sciutu nimicu, pàna candu n'am vediutu si eu cà si lumea cealalta, pe la 1861—2 publicandu-se colectele in columnele Gazetei. Dupa aceea in Fóia s'a publicatu in doue dati sum'a totale adunata, care pe câtu imi aducu aminte, pe la 1864 se suise aprópe la 6000 mii, siese mii, éra nu siesedieci de mii, cà-ci asia suma nu a fostu in stare se adune pàna acuma nici insasi Asociatiunea transilvana.***) Astadi mi se spune, cà acelu fondulu ar fi crescutu la siette mii florini; eu inse nu am vediutu nici-odata conspectulu aceluia, ceea ce nici cà imi competea

*) Sic!

**) Adeca pàna in a. 1871 candu am scrisu acestea.

mie, pentru-cà nimeni nu m'a fostu auctorisatu a'i face revisiunea. Acésta éra si mai este tréb'a urditoriloru fondului, in casu daca ei isi reservasera acelu dreptu.

D-vóstra inse voiti se cunósceti caus'a si scopulu, pentru care se facuse acea colecta. Éca ceea ce sciu eu despre acestu lucru, atátu dela dn. redactoru alu Gazetei, câtu si mai alesu dela unulu dintre urdtorii principali ai acelei colecte, adeca dela dn. Dr. Joanu Ratiu.

In a. 1861 dupace esira din tíera nemtii si venira in loculu loru éra si boierii tiei, marele cancelarulu de atunci br. Franciscu Kemény si gubernatoriulu comitele Emericu Miko nu mai suferira nici pe Gazet'a romanéca, nici pe foile politice sasesci, cà se ésa fára cautiune, ci le amerintiara cà la casulu contrariu le voru suci gátulu. La Gazeta nici editorulu Joanu Gótt tipografulu, nici redactorulu Jac. Murasianu, ambii parinti de familie numerosé, nu aveau de unde se puna cautiunea ceruta, de trei pàna la siese mii, dupa cum adeca Gazet'a éra se ésa odata séu de mai multe ori pe septemana. In totu Brasiovulu nu se aflá unu singuru singurelu capitalistu, carele se voióscu a periclitá in forma de cautiune (garantia) nici macaru unu florinu. Póte fi cà ve aduceti aminte, cum pe atunci, adeca in anulu 1861—2, pe candu valurile ne aruncá in tóte directiunile, necesitatea Gazetei se simtiá profundu. Ei, dara Gazet'a fára cautiune éra se incetédie din porunca mai inalta. Atunci càtiva barbati romani se determinara a manecá la — cersite, adeca luara refugiu la colecte. Pe câtu sciu eu, inceputulu s'a facutu in Clusiu sub conducerea protopopulu de atunci si acum canonicu d. Joanu Negrutiu (Fekete) si inca cu alti vreo siette barbati energiosi, intre carii Dr. Joanu Ratiu, Nicolae Molnaru, repaus. Spotariu, Leontinu Popu s. a., in partile Albei-Juliei mai virtosu dn. I. Axente Severu, éra in partile Naseudului mai multu cà toti Joanu Florianu. In scurtu timpu acelea colecte se incinserá preste mai multe tinuturi ale tiei. Tóte sumsiórele se transmisera de-a dreptulu la adress'a d-lui redactoru Jacobu Murasianu, care apoi le publicá in Gazeta.

nu prea asteptate. In septemanile din urma se incinse o discussiune apriga intre diarele din opozitiune si intre cele ministeriali asupra starii romanilor din monarchia austro-unguresca. Cei din opozitiune mustra greu pe gubernamentali, ca ei nu aru pune nicairi nici-unu cuventu bunu in favorea natiunei romanesci cata se afla inlaintulu monarchiei austro-unguresci. Cei dela potere le respundu forte apasatu, ca si cum le-aru dice in dialectulu capitalei: „Tacetii din gura. Pre candu scriamu si vorbiamu noi in favorea romanilor de preste Carpati, voi ne-ati denuntiatu la tota lumea, ca voimu se ocupamu Transilvania, ca prin acesta ne espunemu patrii noastra la perire sigura pentru nisce iobagi ungueresci, pentru golani din tier'a hrenului si alte gratiositati de acestea. Pentru-ce nu ati pusu voi nici unu cuventu bunu pentru ei in cei siette ani catu ati fostu la potere pana la 1876 si mai inainte de aceea, ci inca iati luat de cateva-ori la gona mai reu decatu pe nisce vrasmasi ai tierii nostre? Daca voue nu v'a convenitu se ve faceti de ura cu Austro-Ungaria si si se periclitati tier'a pentru ei, apoi si noi cei „rosii“ suntemu patrioti celu puçinu totu asia de buni ca si voi albi. Noi inse mai adaogemu, ca prin interventii diplomatice in locu se le ajutam ceva, mai virtosu amu da ocaziune bine venita, ca jugulu ce'lu porta, se fia si mai ingreunatu. Preste acesta intrebati'i, ce facu ei insii pentru desrobirea lor, cum si unde isi apara caus'a, cine le aude gurile, cate missiuni nationali au avutu pana acum la locurile competente, cati bani au cheltuitu intru apararea causei lor.“

Cert'a cea mai viia asupra romanilor austro-unguresci curge mai de curendu intre „Timpulu“, „Telegrafulu“, „Binele publicu“ si „Alegatoriulu“, uneori cu atata vehementa, in catu ar fi preste putintia a reproduce unele ca acelea la Sibiu, Brasiovu ori Temisior'a.

Bune vorbe aru fi acelea dela rosii, ca si dela albi, in catu adeca ambele partide au tota dreptatea candu dicu, ca nici-decum nu le da man'a ca se'si compromita si chiaru periclitadie statulu lor pentru ochii celor trei milioane de romani. Se ne apere pe noi D-dieu de unu egoismu atatu de blastematu, ca se ceremu sau se fimu cerutu vreodata dela romanii din Romania, se se faca de ura si de urgia cu magiarii si cu austriacii numai din caus'a noastra. Se nu dea diplomatiei statului loru nici-odata ordinu de natura, ca se apere caus'a acestei parti a natiunei. Pentru sistem'a actuala dualistica in monarchia acesta nu mai existe nici-unu romanu, ci existu numai nisce magiari, cari uitasera limb'a magiara, dara o invetia acuma, in catu preste vreo 10—20 de ani voru potea asculta si s. liturgia in limb'a magiara, daca cunva pana atunci nu'si voru lapeda si legea si se voru face calvini, carii n'au nici-o liturgia si nici-unu altu ritualu bisericescu, decatu numai psalmii lui Davidu.

Ar fi chiaru si absurdu a se face cineva de ura cu ungurii din caus'a romanilor din Transil-

vania etc., candu Romaniei ii vinu loviturile cele mai periculose de a dreptulu, ca din chiaru-seninu, fara nici-o provocare din partea ei.

Ca se vedemu si mai de aproape cum au fostu primite in Bucuresci insultele venite dela B.-Pest'a si revelatiunile lui Smolka, vomu reproduce unele expectoratiuni ale diarelor; dara mai antaiu facemu locu la referad'a dupa Monitoru despre cale-tori'a Domnitoriului la Rusciucu si despre nou'a visita de o di, facuta de catra principele Bulgariei in Bucuresci.

„M. S. R. Domnulu, dupa comunicariile amenuntite oficiale, insoçitu de d. generalu de divisiune Cernatu, de d. maresialu alu Curtiei, de d. Zancov, agentu diplomaticu alu Bulgariei la Bucuresci, de d. A. Sturdza, agentu diplomaticu alu Romaniei la Sofia, d. locot.-colonelu Candiano-Popescu, de d. maioru Vladioanu, adjutantulu domnescu, a plecatu Joi, 9 ale curentei, cu unu trenu specialu, la orele 10½ diminetia, la Rusciucu, spre a intorce visit'a A. S. principelui Bulgariei. Prea Inaltulu Nostru Domnu ajungendu la Smard'a, unde a fostu primitu de autoritatile civile si militare ale judetiului, precum si de regimentulu de dorobanti cu steagu si musica, care a datu onorurile cuvenite, s'a imbarcatu pe canonier'a „Grivitia“, unde a fostu intempinatu de d. locot.-colonelu Dimitrescu Maicanu, comandantulu flotilei, de capitanu Draghicescu, comandantulu bastimentului, de oficiarii si intregulu echipagiu, cu urari entusiastice. Intrandu in apele bulgare, bastimentulu, care conducea pe M. S. R. Domnulu, a fostu intempinatu de canonierele bulgare, cari erau pavoasate si purtau pavilionulu romanu la catartulu celu mare; marinarii erau pe bordu dandu onorurile cuvenite si salutandu prin salve de artilerie, cu cari se insoçeau si tunurile din portu. Pe totu cheulu Dunarei era adunata o nenumerata multime, care, la apropierea vaporului romanu, saluta cu nesfarsite urari. A. S. R. principele Bulgariei, in mare uniforma de generalu, purtandu cordonulu „Stelei Romaniei“ si inconjuratu de ministrulu seu presiedinte alu consiliului de ministrii, de ministrii de resboiu si de justitia, de cas'a sa civila si militara si de unu numerosu statu-maioru, primi, la debarcadera, inbraçiosindu'lu in modulu celu mai cordialu, pe M. S. R. Domnulu, care era in mare tinuta de generalu si purta marele cordonu de Hessa. Totu aci la debarcadera se afla si P. S. S. mitropolitulu de Rusciucu, in capulu clerului si in vestminte sacerdotale, care, dupa ce primi pe Maria Sa Regala cu crucea si evangelia, i adresa apoi cu o alocutiune in limb'a romana, in care isi esprima, in termenii cei mai caldurosi, multi-mirea ce resimte clerulu impreuna cu intregulu poporu bulgaru de a primi in mijloculu seu pe Domnulu Romaniei, catra care poporul bulgaru va fi vecinicu recunosctoru pentru ocrotirea ce a intempinatu in Romania in timpulu dominatiunei turcesci, catu si pentru generosulu sange versatu de armata romana, sub conducerea augustului ei capitanu, pentru liberarea Bulgariei. Apoi Maria'a

numai se voiësca, adeca colectorii si contributorii; ei au dreptulu de a pune d-lui Jac. Murasiu conditiuni, era eu si toti aceia cari n'amu datu nimicu, n'avemu se ne amestecamu in afacerile lor. Dara ce mai atata vorba? Acela ce are se pretinda ceva dela altulu si nu pote se scotia dela elu, eca tribunalele, se'lu traga in judecata. Dara va dice cineva: Acelu fondu este publicu, avemu prin urmare cu totii dreptulu se'i ceremu computurile. Fondu publicu? Unde'i este concessiunea mai inalta ceruta de legi, in valorea careia s'ar fi facutu acelea colecte si s'ar fi formatu acelu fondu? Unde'i sunt statutele? Se le produca urdatorii acelu fondu, apoi se vorbësca mai departe. In acestu casu apoi este invederatu, ca cestiunea ar deveni forte grava.

Brasiovenii? Se dice ca in tota lista contributorilor nu se afla nici-unu brasiovenu; si cu tote acestea ei sub unu pretextu de unu inprumutu ipototecariu au pusu de cativa ani man'a pe trei mii florini v. a. pe cari nu voira se'i mai reintorca redactorului.

In fine se mai reflectamu inca numai la inpregiurarea, ca din tote foile politice si nepolitice romanesci, care sunt astadi (in 1871) in numeru intre 35 et 40, abia vei afla 3 multu patru, care se subsiste fara subventiune, luata seu dela gubernu, seu dela partide politice, seu dela vreo Asociatiune scientifica, dela vre-unu consortiu de capitalisti, dela cate unu capitalistu particulariu, seu prin colecte. Necesitatea acestoru subventiuni vine in mai multe casuri dela lips'a de publicu cetitoriu in stadiulu de cultura, in care se afla natiunea, era in altele dela necapacitatea redactiunilor, si erasi une-ori din ura de partide, era pe alocurea din ura si de confessiuni, seu adeca din barbaria. Salve, et me ut facis, dilige.

13/1 Ianuariu 1871.

Frate devotatu
Georgie Baritiu.

Acestea le am scrisu lui Armatu in 1871, le repetu si astadi, inse pentru totdeauna.

Sa Regala, insoçitu de A. S. printulu Alexandru, a trecut inaintea frontului gardei de onore, care, cu steagu si musica, dedea onorurile, intonandu, la sosirea Suveranului nostru, imnulu nationalu romanu. Ambii principi s'au urcatu apoi intr'o trasura de gala, inhamata pentru 4 cai, si, strabatendu, in aclamatiunile poporatiunei, stradele orasiului, pe cari armat'a era insirata, au ajunsu la locuint'a ce se pregatise pentru Maria Sa Regala. Dupa ce Prea Inaltulu Nostru Domnu a primitu aici complimentarile diferiteloru autoritati locale si ale corpului consularu, a luat de dejunulu cu A. S. printulu Alexandru, era suit'a Mariei Sale Regale a dejunatu cu cas'a civila si militara a Altetiei Sale. Dupa dejunu, A. S. printulu Bulgariei a condusu pe Maria Sa Regala la o serbare poporala, ce era organizata afara de orasiu, si unde numerosi sateni si satence d'imprejuru, amestecati cu poporatiunea orasiului, isi manifest'a, in modu sinceru, bucuria ce resimtea de a vedea pe Augustulu ospe alu printului lor. De aci ambii principi au mersu de au facutu o preambulare in gradin'a ce mitropolitulu possede afara din orasiu, cu unu frumosu pavilonu pe malulu Dunarei si intr'o positiune din cele mai pitoresci. Inturnandu-se in orasiu la 6½ ore ser'a, s'a datu unu prandiu de gala, la care, pe langa suit'a Mariei Sale Regale, asistau: d. prefectu alu judetiului Vlasca, d. colonelu Costa-Foru, comandantulu regimentului de dorobanti, d. colonelu Arionu, comandantulu regimentului de calarasi din Giurgiu; ministrii, si alti demnitari bulgari. A. S. printulu Alexandru a radicatu unu toastu pe santaetea MM. LL. RR. Domnului si Dómnei, si pentru prosperitatea Romaniei, era Maria Sa Regala a respunsu bsndu in sanetatea A. S. printulu Alexandru si facendu urari pentru fericirea Bulgariei. La orele 8 ser'a, ambii principi au facutu o preambulare, in trasura, in orasiulu stralucitu iluminatu, si apoi, mergendu la unu pavilonu ce era pregatitu pe malulu Dunarei, au asistatu la unu splendidu focu de artificie si au privitu la frumosulu spectacolu ce ofereau tote bastimentele din portu iluminate cu multu gustu si din care musicile militare faceau se resune ariele cele mai placute. A dou'a di de diminetia la orele 10, s'a ordonat, in onorea M. S. R. Domnulu, pe platoulu afara din orasiu, o revista a trupelor din garnisona, compuse dintr'o drujina de infanterie si o baterie de artilerie, cari au esecutatu diferite evolutiuni si au defilatu apoi pe dinaintea Prea Inaltului Nostru Domnu si A. S. printului Bulgariei M. S. R. Domnulu a complimentatu pe A. S. printulu Alexandru, pentru repedele progresse realizate de junele trupe bulgare, si a multiamitu totoruru siefiloru. La orele 12½ a urmatu unu dejunu militar, dupa care M. S. R. Domnulu, condusu de A. S. printulu Bulgariei pe propriulu seu yacht, si escortata de flotil'a bulgara, in sunetulu musiceloru si salvele tunurilor, au sositu la Smard'a, unde canonier'a „Grivitia“ a datu onorurile cuvenite. Aci Suveranulu Nostru a debarcatu impreuna cu A. S. printulu Bulgariei, care l'a insoçitu pana la vagonulu Domnescu si ambii principi si-au luat d'ia buna unulu de altulu in termenii cei mai afectuosi si in mijloculu aclamatiunei multimei. A. S. printulu Alexandru, insoçitu de autoritatile civile si militare ale judetiului Vlasca, si primindu onorurile militare ale detasiamentului de dorobanti s'a imbarcatu pe yachtulu Seu si a pornitu spre Rusciucu, era Maria Sa Regala, plecandu cu trenulu specialu, la orele 2½ dupa amiadi, a sositu la orele 4 la gar'a Cotroceni.

— Printulu Alexandru alu Bulgariei a sositu ieri diminetia la gar'a dela Cotroceni la 11 ore 45 m.; era inbracatu civilu. Altetiele Loru Regale printulu Carolu si printies'a Elisabet'a se aflau pe peronulu garei pentru a'lu primi. Totu aci se aflau si generalulu Cernatu, d. Jacobson, insarcinatu de afaceri alu legatiunei Russei, si d. Zancov, agentu diplomaticu alu Bulgariei la Bucuresci. A. S. printulu Alexandru a plecatu inapoi la Rusciucu a sera la 8 ore 20 minute.

— (Planurile Austriei in Orientu.)
Unulu din redactorii diariului magiaru „Pesti Naplo“, a avutu dilele acestea o convorbire cu membrulu delegatiunei austro-ungare dr. Smolka, polonu de nationalitate. Intre alte felurite intrebari, redactorulu foicei magiare s'a adresatu catra delegatulu polonu si cu aceea, ca ce crede densulu: indepliniti-va Austro-Ungaria cu desaversire schimbarea atitudinei sale in sensulu potrivnicu Russei? Dr. Smolka, care facendu parte din actual'a maioritete a Reichstagului vienesu, si fiindu initiatu prin positi'a sa parlamentara in tote secretele cabinetului

Dara pe langa care conditiuni, pe temeiulu caroror statute s'a facutu acea colecta? Acesta inca voiti se sciti d-vostra. Intrebati ve rogu, anume pe urdatorii, auctorii dela Clusiu si Turd'a ai acelei colecte, aceia ve voru spune curatu. Pe mine dn. advocatu dr. Joaniu Ratiu me inform'a in Juliu 1867 pe scurtu asia: „Noi cu acea colecta avuseramu doue scopuri; se facemu Gazetei cautiune in bani, pentru-ca se nu apuna din lips'a aceleia; se o punemu totu-odata in stare de a'si marii formatulu si in casu de necesitate a da suplemele mai multe preste anu, care se se platësca din acelea colecte. Candu ne-amu apucatu de colecte, noi nu amu reflectatu la vre-unu fondu care se fia administratu pe temeiulu unoru statute, ci amu reflectatu simplu la necesitatea de ajutorintia.“

In a. 1861 a mai intrevenu si o alta inpregiurare. Abonatii Gazetei s'au fostu inmultitu preste asteptare, pana la 1300. Asia redactiunea incepu se resufe binisioru dupa cate suferise in timpulu absolutismului. Se pare ca d-lui Murasiu totu pe atunci ii veni ide'a si isi dise siesi: Se me folosescu de a acesta ocaziune, se capitalisedu o parte din acestea colecte si abonamente, pentru-ca Gazet'a se le aiba pentru timpuri mai rele, care erasi se mai potu reintorca (precum in adeveru s'au si reintorsu pentru ea.)

D-vostra ve mirati de obstinat'a tacere a d-lui Jac. Murasiu. Ce e dreptu, eu inca am admiratu adesea flegm'a cea rece a d-sale, ceea ce iam si disu de cateva ori, la care d-lui mai totdeauna imi response ridiendu: Dara nu vedi d-t'a, ca sbiëra totu numai de aceia, carii la fondulu acesta n'au datu nici-unu cruceriu, era aceia carii au datu, me lasa in pace, pentru-ca aceia sciu, pe langa ce conditiuni imi incrediusera acei bani. Pe catu voiu fi eu in vietia, nu voiu da fondulu acesta in administratiunea altora. Punctum.

Dupa acestea credu domnulu meu, ca sciti totu catu ati voitu se aflati in acesta materia forte neplacuta, cum si ca d-vostra veti pricepe forte bine, ca sunt omeni destui, cari se supraveghiedie administrarea acelu fondu,

Taaffe, eră deplinu competentu a respunde la o astfeliu de întrebare. Elu dise :

„Acésta întrebare stă în legatura cu intrég'a stare de lucruri din Orientu. Eu din parte'mi sunt incredintiatu, că Austri'a n'are nici unu viitoriu în spre apusu... Austri'a trebuie se se întinda spre resaritu si média-di-resaritu.

Turci'a européna nu se mai pôte mantine. Candu va veni momentulu inpartirei Orientului, interesele Austro-Ungariei si cele ale Rusiei se voru ciocni necesarmente. Germani'a, care este aliat'a noastră, pôte că va grabi acestu momentu, si este fôrte probabilu că vomu putea contá si pe Franci'a (!).

Banc'a de tieri(?) întemeiata tocmai acum în Vien'a, este o inportantissima trasura de siach a politiceii franceze în favórea Austriei. Eu am fostu invitatu la 1848 se primescu unu portofoliu de ministru si me declarasemu gat'a la acésta, cu conditi'a că se se primésca programulu meu; esenti'a acestui programu eră, că imperatulu Austriei se ia-e corón'a imperiului germanu si se renuntie la Itali'a. Programulu fusese respinsu si nu m'am facutu ministru.

Pentru că se trecu la starea actuala de lucruri, afirmu inca odata, că trebuie se ne întindemu în Orientu. Deocamdata celu puçinu până la Salonieu. Conte de Andrassy a sevarsitu marea gresiéla, că a recunoscutu, la inchiaierea conventiunei de Novibazar, suveranitatea Sultanului; acésta gresiéla ne-a bagatu în mari incurcaturi. În sferile bine informate trece de unu faptu pozitivu, că contele Andrassy a caditu din acésta cauza si acésta a avut'o în vedere eri contele Coronini, candu si-a exprimat în discursulu seu de deschidere, regretulu că inca totu nu s'au lamuritu raporturile provinciilor ocupate fatia de monarchia.

Acestea declaratii ale unei persóne, care se bucura astadi de o mare influentia la Vien'a, sunt vrednice de cea mai mare bagare de séma. Lasandu la o parte scrintitele vederi despre politic'a franceza, cari alcătuescu totudeauna o parte din convictiile politice a le unui barbatu de statu polónu, delegatulu Smolka ne-a spusu cu destula sinceritate doue lucruri. I: că Austri'a trebuie se se întindia cu ori-ce pretiu în spre Orientu, că-ci spre apusu nu mai are viitoriu si II, că reu îi pare astadi cabinetului vienesu de umbr'a de suveranitate ce mai are Sultanulu asupra Bosniei si Hertiegovinei, umbra, care în casu de a fi nesocotita, se vede că ar putea pricinui mari incurcaturi internationale Austriei.

Se fimu atenti dara, noi cesti din Orientu.

(Alegat.)

— (Austro-Ungari'a si statele Balcanice). Dilele aceste s'au intrunitu în capital'a Ungariei delegatiile ambelor gubernu ale vecinului imperiu dualistu. „Pester Lloyd“ gasesce cu cale, a le adresá cu acésta ocazie urmatórele cuvinte :

„Daca pare legitima într'unu punctu óre-care curiositatea delegatiunilor, acésta are locu fãra in-doiala în ce privesce relatiunile nóstre (ale Austro-Ungariei) cu statele balcanice.

Cum stamu noi diplomaticesce cu aceste tieri; în ce stare se gasescu cestiunile pendente, cari erau se se regulede cu Serbi'a si Romani'a? În ce chipu stamu cu micile popóra vecine sub raportulu diplomaticu, scimtu prea bine, si în acésta privire nu avemu trebuintia de nici o lamurire oficiala: opiniunea publica suverana a tieriloru de la Balcani nu'si in pune nici o reserva în manifestarile sale potrivnice Austro-Ungariei, din potriua, spumega în tóta regul'a de ura si de mania. Dela Cetinie până în Filipopolu vuiesce unu choru indianu, din ce în ce mai amenintatoriu, întocmai că înainte cu unu ceasu de începerea resboiului.

Asupra sentimentelor hranite de acésta banda suntemu asia dara deslusiti; ceea ce ne preocupa este inse cestiunea, daca contribue celu puçinu si diplomati'a noastră la pricinuirea acestor sentimente prietinesci, daca se straduesce dens'a a face pe cabinetele din Cetinie, Bucuresci, Belgradu si Sofi'a se simtiésca inportanti'a monarchiei, séu daca gunoiulu acesta nu se misca astfeliu, de câtu din cauza că diplomati'a noastră nu ridica nicaierea bicuulu.

Lucrurile ce se desfasura în peninsul'a Balcaniloru ne producu firesce impressiunea, că ceea ce are locu este eventualitatea din urma; pe acestu teritoriu domnesce si în privirea oficiala o svêrcolire atátu de desmatiatu, că si candu gubernu nu aru tinea séma de o alta autoritate européna, de câtu de cea russésca, si că si candu densele nu ar simti de locu apropierea Austro-Ungariei.

Întrevederea principelui — voiagioru alu Bulgariei cu vitézulu de printiu serbescu e o proba, care pledéda pentru acestu chipu de vedere. Póte

nu sunt de câtu fôrte secundare trebuintiele, din cari a resultatu acésta întrevedere; póte tocmai acum se curatia apartamentele inaltimei sale printiului Alexandru, si densulu s'a refugiatu pe teritoriulu serbescu, spre a nu fi de fatia la maturatu. Între noi se fia, noi amu fi fôrte dispusi se admitemu astfeliu de motive, căci nu ne este cu potintia se nesocotimu lips'a de ori-ce inportantia a ambiloru domnitori.

Ambele inaltimi paru a avea inse o idea cu multu mai inalta despre valórea loru de câtu noi, si daca densii se intalnescu dio'a în amédi'a-mare, cu tóte sgomotele ce circuléda de câtuva timpu despre punerea la cale a unei confederatiuni balcanice, acésta dovedesce în destulu, că densii nu iau de locu în séma banuél'a monarchiei învecinate, incredintiatu că reprezentantii acestei monarchii nu facu nimicu cu scopulu de a le inspirá vre-unu respectu.

Aici se sfersiesce inse glum'a, daca nu voimu se ne amagimu si în acésta privire. Faptele cele mai invederate ne presenta cu tóte acestea că o realitate, că diplomati'a austro-ungara nu a fostu până acum în stare se dobandésca în destulu respectu intereselor si vediei Austro-Ungariei, la deosebitele gubernu ale peninsulei balcanice.

Cu Serbi'a n'amu potutu inca inchiaia tractatulu comercialu, si atitudinea Romaniei în cestiunea dunaréna este iuca mereu nelamurita. Pe lângu acésta în tóte faptele gubernelor dela Balcani se manifestéda unu desaversitu spiritu de vrajmásie în contra Austro-Ungariei, în deosebi inpotriv'a tendintielor politice-comerciale ale monarchiei; si foile inspirate romane si serbesci nu facu din acésta nici o taina.

În chipulu acesta continua „Pester Lloyd“ a descrie cu multa amaratiune raporturile de dusimanie cari esista actualmente între Austro-Ungari'a si statele balcanice, (în numerulu carora este atátu de bunu diariulu pestanu se ne numere si pe noi, de si nu suntemu „statu balcanicu“, ci statu „carpaticu“, a carui punctu de gravitare nu este „Bulgari'a.“)

„Pester Lloyd“ isi sfersiesce articolulu seu, invitandu diplomati'a austriaca se fia mai energica fatia cu micile state învecinate si se sfarme fãra nici o crutiare ori-ce inpotrivire, ori unde s'ar ivi. Devis'a diplomatiei austro-magiare se fia, a ne pune pe toti acestia dela Dunare sub deseversit'a ei influentia.

Nu scimtu daca delegatiile austro-ungare voru luá actu de acestu remarcabilu sfatu alu organului oficiosu pestanu, spre a'lu recomandá ministeriului de externe din Vien'a. În totu casulu noi potemu asigurá pe vitédiulu organu, că daca dispune într'a-deveru Austro-Ungari'a de unu bicu cu care se póta infrená veleitatile de neaternare si de nationalitate ale statelor dunarene, acestea inca posedu, fia-care în parte, daca nu unu bicu, dar în totu casulu unu acu pentru cojoculu cinstitei Austriei.

(Alegat.)

— O mica revolta de studenti s'a intemplantu la universitatea din Jasi. Cu ocasiunea examenelor de bacalaureatu (maturitate) au caditu în Bucuresci, Jasi, Craiov'a studenti relative mai multi decâtu în ori-care altu anu, pentru-că precum aflamu din „Prensa“ si din alte diarie, au lipsitu asta-data asia numitele fabricu de bacalaureatu, cunoscute ici-colea si în Ungari'a, adeca absolutórie cumparate cu bani, spre rusinea si prostitutiunea scientielor si a profesoriloru. La Jasi revolt'a este indreptata mai virtosu asupra dlui professoru Petru Suciú. Dnii studenti nu mergu la prelegeri. Revolta fôrte placuta pentru densii, în locu de a sta în salele de prelegeri, a'si petrece la bilardu. La universitatile vechi si cu autoritate mare, cum nu o prea are acea tenera din Jasi, se dá drumulu la toti junisiorii rebeli într'unu pacharu de apa, că se le tina prelegeri mamele loru.

Sciri diverse.

— Sibiu. (Processu de presa pentru vetamare de onóre.) Joi, 16/28 Octobru, dio'a santiloru martiri Longinu, Leontiu, Dometiu, Terentiu, a fostu o di de agitatie si tortura sufletésca pentru toti romanii simtitori din Sibiu; se vedeau inse si cátiva preoti gr. orientali din afara, unii cá martori, altii cá spectatori la acea drama de trei ori funesta. Si până candu se va publicá decursulu intregu alu processului dupa note stenografice, inpartasimu aci pe scurtu essenti'a lui.

Reverenti'a sa d. I. Hanea, protop., asessoru consist. si directoru alu seminariului arhiepiscopescu, aflandu-se lovitu în onórea si moralitatea sa de către J. Muntenu

parochu în Gura-riului prin doue corespondentie publicate în „Telegrafulu romanu“ Nrii 112 si 118 din a. 1879 dupace nu i se dete nici-o satisfactiune dela consistoriulu archidiececanu, se vediu necessitatu a o cauta la tribunalulu de presa. Dupace au fostu ascultati mai multi martori, în fine dio'a pentru juriu se ficsá pe 28 Octobru a. c.

Cetatenii jurati au fostu: L. Reschner, A. Török, C. Jauernigg, Fried. Nussbacher, H. Herberth, C. Markovatz, Mich. Bacholsky, Mich. Ohnweiler, Joann Farkas, Jos. Horedt, Adolph Gottschling si Fried. Zink. Afara de trei professori, toti ceilalti profesionisti si comercianti, nici-unu juristu.

Pertractarea acestei curti de jurati fu condusa de către dn. Ormay, presiedinte alu tribunal. reg. votanti dd. assesori Tamasy et Herepei. Actorulu Hanea carele eră de față avea advocatu pe dn. Albert Arz de Straussenburg; acusatii Munténu pe dn. professoru de drepturi dr. Fölkl, éra dn. Nicolae Cristea, asessoru consistoriale si redactoru alu „Telegr. Romanu“ pe dn. advocatu J. Preda, éra cá interprete (talmaciu, dragomanu) a functionatu dn. advocatu dr. J. Nemes.

Acestu procesu a fostu unulu din cele mai inver-sionate, amu putea dice si din cele mai celebre cá procesu personale. Din acésta cauza s'a inbulditu la elu unu publicu mai numerosu de câtu ori-candu alta-data, atrasu firesce mai virtosu prin positiunea sociala si rangurile bisericesci ale actorului si acusatiloru. Pertractarea trecu prin câteva fase si peripetii uneri neastep-tate. Acus'a si apararile curgeau cá si cum ar merge pe vietia si mórte. Dela 8 dem. până la 5 óre d. am. sal'a eră inghesuita de lume si o parte din coridóre ocupate. În fine juratii obositi cu totulu si nemancati tóta dio'a, se retrasera în sal'a de laturi, éra dupa 1/4 de óra intorcéndu-se în sal'a tribunalului, presiedintele loru professorulu H. Herbert comunicá verdictulu la tóte punctele de întrebare, si la celu din urma aquitara pe acusatii cu 10 voturi contra la doi. Spesele processului 80 fl. are se le pórtu actorulu.

Asia acusatii triumfara contra adversariului lor; dara vai, unu triumfu de natur'a acestuia se nu'si dorésca în veci nici-unu cleru alu nici unei biserici christiane din lume. Barbati de frunte, de alte nationalitati si confessiuni, magiari, sasi, germani, întrebau pe din afara cu multu interesu: cum se póte, cá dissensiuni de acelea, de natura curatu bisericésca se nu se póta séu inpacá, séu curmá pe cale disciplinaria, conformu canónelor bisericesci prin ordinariatu si consistoriu? si cum se póte, cá în diariulu clerului, sustinutu din averea lui se fia batjocorit inaintea lumii, membrii fruntasi din acelasu cleru? Façia cu calumniile ridicate din partea lui Munténu si cu acusele actorului, în ochii publicului neromanescu parte mare din pertractarile acelea remase cá o enigma, si toti voiau se scia, din ce barbati este compusu consistoriulu si care este jurisdictiunea si cerculu seu de activitate, si cum póte elu suferi cá se se publice în organnlu bisericeii sale scandale cá acelea.

Este de insemnatu, că acelasu parochu Munténu a fostu condamnatu totu în lunile din urma pentru o bataia de cârciuma de către doue instantie la inchisóre pe 15 zile.

— (Dare de sama) despre balulu romanu datu în sér'a de 18 Octobru st. n. în favorulu „Fondului de teatru“. Venitulu brutto a fostu de fl. 204.— éra cheltuelele de fl. 145.50. Resulta deci cá venitu curatu sum'a de: fl. 58.50. Sum'a acésta în 23 Oct. st. n. s'a si administratu prin posta la B.-Pest'a d. George Serbu, cassariulu societatiei pentru fondu de teatru.

Preste pretiulu de intrare ficsatu cu fl. 1 v. a. au platitu: d-nele Constantia de Dunca-Schiau fl., Maria Cosma fl. 1, precum si urmatorii d-ni si anume: Nicolae Popea archimandritu si vicariu metropolitaniu fl. 4, Paulu de Dunca fl. 1.50, Ales. Lebu fl. 10, Fulep Samu fl. 5, Traugott Binder fl. 3, Joanu Badila fl. 3, maiorulu pens. Herzberg fl. 1, Coriolanu Brediceanu fl. 4, Danielu Lica fl. 4, Petru Mihaly fl. 4, Visarionu Romanu fl. 2, Dr. J. Moga fl. 1, Nicolau Budacu fl. 1, Const. Popoviciu fl. 1, Const. Colbasiu fl. 1, Dr. A. Todea fl. 1, Ales. Filipu fl. 1, Dr. D. Racuciu fl. 1 si George Secula fl. 1. — Sum'a: fl. 55.50.

Sibiu, 23 Octobru st. n. 1880.

Comitetulu.

Trufi'a si desertatiunea unui frate de manastire.

Unu óre-care diaconu cu numele Simeonu Popescu, ce se dice că ar stá sub ascultare si cercare pentru cinulu monachicescu, dupa renduél'a s-tului Vasilie celu mare, avendu metani'a sa la s. mitropolia în Sibiu, amagitu de duchulu necuratu alu trufiei si alu desertatiunei vécului, laudandu-se intru nesciinti'a sa, s'au adresatu către noi cu scrisóre din 12/24 ale lunei c., în care nu se rusinéda a marturisi, că elu ar fi unulu dintre

